บทความวิจัย

ความเหมือนที่แตกต่างของการบริหารจัดการฮัจย์ไทย - มาเลเซีย

จิราพร เปี้ยสินธุ์*, รุสนันท์ เจ๊ะโซ๊ะ**, มัซลัน สุหลง, สุกรี หลังปูเต๊ะ****, อัลดุลเลาะ อูมา*****

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
**อาจารย์ประจำคณะภาษาและภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมลายา
***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
*****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ของประเทศมาเลเซียผ่านกองทุน Tabung Haji 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการประกอบพิธีฮัจย์ ผลการศึกษาพบว่า กองทุน Tabung Haji เป็นสถาบันการเงินอิสลามที่รัฐตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนฮัจย์ ปี ค.ศ. 1995 และเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการฮัจย์ของประเทศมาเลเซีย Tabung Haji ทำหน้าที่เป็นเสมือนการให้บริการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานให้กับประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมผ่านการออมทรัพย์ ทำให้กองทุนมีความเข้มแข็งและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ในขณะเดียวกันบทบาทของกองทุนยังทำหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงฮัจย์มากขึ้น ซึ่งเกิดจากความสำเร็จในการสร้างรายได้ของกองทุน ที่ฮาลาล ตามหลักศาสนาอิสลาม ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมส่งผลให้การประกอบพิธีฮัจย์ในประเทศมาเลเซียมีความยั่งยืน

คำสำคัญ: ฮัจย์ , มุสลิม, ตาบุงฮายี, ความยั่งยืน,Tabung Haji

RESEARCH

TABUNG HAJI and Hajj Performance Sustainability in Malaysia

Jiraporn Piasinthu*, Rosenun Chesoh**, Mazlan Sulong, Sukree Langputeh****, Abdullah Uma*******

** Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University*
*** Lecturer, Faculty of Languages and Linguistics, Malaya University*
**** Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University*
*****Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University*
******Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Liberal Arts and Social Sciences, Fatoni University*

Abstract

This qualitative research is aimed at (1) investigating the structure and the management of the Malaysian Tabung Haji; and (2) exploring factors in hajj performance sustainability. According to the findings, the Malaysian Tabung Haji is a financial institution officially established by the government under the Tabung Haji Act 1995, and an essential tool for enhancement of Malaysia's hajj management quality. The Tabung Haji is like an institution providing fundamental public utilities to the national Muslim populations and encouraging engagement through money saving. This causes the strength and the people trust. The fund also encourages and promotes people's accessibility to hajj performance due to great success in generating halal income, leading people's trust and engagement resulting in hajj performance sustainability in Malaysia.

Keywords: hajj, Muslims, Tabung Haji, sustainability

บทนำ

ฮัจย์ เป็นโครงสร้างหลักของอิสลามประการที่ห้า และเป็นชื่อของสูเราะฮฺหนึ่งในคัมภีร์อัลกรุอาน มีการกล่าวถึงการทำฮัจย์และสัญลักษณ์พิธีกรรมต่างๆ ของฮัจย์ในหลายโองการมากถึง 12 โองการด้วยกัน (ซุฟอัม อุษมาน, 2562, น.560)

เป็นที่ยืนยันว่าก่อนที่ท่านนบีจะอพยพไปยังมะดีนะฮฺนั้น ท่านเคยทำฮัจย์ตามแนวทางของนบีอิบรอฮีม ซึ่งต่างจากชาวกุร็อยช์ ทั้งที่การทำฮัจย์ยังมิได้เป็นบัญญัติบังคับ นอกจากหลังจากมีการประทานโองการนี้ มีความหมายว่า “และหน้าที่สำหรับมนุษย์ที่พึงปฏิบัติต่ออัลลอฮ์ คือการทำฮัจย์ ณ บัยตุลลอฮฺ สำหรับผู้มีความสามารถในการเดินทาง และผู้ใดปฏิเสธ แท้จริงอัลลอฮฺ นั้นทรงมั่งมีไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสรรพสิ่งทั้งหลาย” (อาล อิมรอน: 97)

หนังสือ *Santation and Security: the imperial powers and the nineteenth century Hajj* ของ Roff. W.R (อ้างใน Aiza Maslan@Baharudin: 2014) กล่าวถึงคนในคาบสมุทรมลายูที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ในปี ค.ศ. 1849 โดยค้นพบหลักฐานที่เป็นจดหมายติดต่อระหว่างสิงค์โปร์กับเบงกอล ที่มีการรายงานผู้เสียชีวิตบนเรือจำนวน 83 คนจากผู้แสวงบุญทั้งหมด 520 คน ที่ออกเดินทางจากเมืองเจดดะห์ไปยังสิงค์โปร์ โดยเรือขนาด 290 ตัน และในช่วงปี ค.ศ 1870-1972 มีเรือโดยสารเป็นจำนวนมากที่เดินทางจากสิงค์โปร์บรรทุกผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ ด้วยเหตุนี้ทำให้มุสลิมจากคาบสมุทรมลายูมีโอกาสพบปะและสร้างความสัมพันธ์กับมุสลิมจากส่วนอื่น ๆ ที่มาประกอบกิจการเรือเดินสมุทร ส่วนใหญ่เป็นชาวอาหรับและเป็นที่มาของคำว่า Syeikh Haji (หรือแซะห์ในปัจจุบัน) ที่ใช้เรียกชาวอาหรับที่มาตั้งรกรากและประกอบกิจการฮัจย์ที่สิงค์โปร์ พวกเขาเดินทางทั่วคาบสมุทรมลายูและอาเจะห์ เพื่อชักชวนคนมุสลิมไปประกอบพิธีฮัจย์ โดยใช้เส้นทางเดินเรือจากแหลมมลายู อาเจะห์ ฮาดารอเมาต์ในเยเมน สู่ปลายทางเมืองเจดดะห์ (Roff,1982)

ต่อมาในปี ค.ศ 1864 เมืองปีนังกลายเป็นศูนย์กลางเมืองท่าสำหรับผู้ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ โดยเรือจากสิงค์โปร์และอินโดนีเซียต้องมาindทียบท่า จากบันทึกส่วนตัวของ Syeikh Omar Basheer ผู้นำทางศาสนาคนสำคัญของปีนังในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 และเป็นแซะห์ด้วย ได้บันทึกจำนวนเรือ ชื่อผู้ที่ลงทะเบียนไปประกอบพิธีฮัจย์ รวมทั้งค่าเดินทาง (Syeikh Omar Basheer, nd) บันทึกส่วนตัวของท่านถือเป็นหลักฐานสำคัญอีกชิ้นหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของการไปประกอบพิธีฮัจย์ของชาวมลายูในอดีต การบันทึกสถิติจำนวนผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกมีขึ้นในปี ค.ศ. 1884 โดยมีจำนวนทั้งหมด 2,806 คน ในปี ค.ศ. 1941 จำนวนผู้ที่เดินทางไปเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนในปี ค.ศ. 1911 มีจำนวน 11,707 คน ซึ่งตรงกับยุคทองของราคายางพาราในช่วงปี ค.ศ. 1909-1912 (Abdul kadi, 1982)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objective)

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ของประเทศมาเลเซียผ่านกองทุน Tabung Haji
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสและความยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ของประเทศมาเลเซียผ่านกองทุน Tabung Haji และเพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จและความยั่งยืนในการบริหารจัดการฮัจย์ในประเทศมาเลเซีย อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการฮัจย์ไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ ศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มได้แก่ ผู้บริหารกองทุนตาบงฮัจย์สำนักงานใหญ่ จำนวน 3 คน ผู้แทนตาบุงฮัจย์รัฐ จำนวน 2 คน และผู้ที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ จำนวน 5 คน เป็นผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งและผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ในปี 2560 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณาความ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งบุคคล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1)รูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ของประเทศมาเลเซียผ่านกองทุน Tabung Haji 2)ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสและความยั่งยืนของการบริหารจัดการฮัจย์ ซึ่งสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ของประเทศมาเลเซียผ่านกองทุน Tabung Haji

การบริหารจัดการฮัจย์ในประเทศมาเลเซียเป็นการบริหารจัดการฮัจย์โดยกองทุน Tabung Haji มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแล ดำเนินการอย่างเป็นอิสระในด้านการฮัจย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการบริหารกองทุน Tabung Haji ภายใต้ยุทธ์ศาสตร์ที่มุ่งสู่การ

“เป็นเสาหลักแห่งความสำเร็จ ทางเศรษฐกิจของอุมมะห์และความเป็นเลิศด้านการจัดการฮัจย์”

โดยเป็นการให้บริการแก่ประชาชนทุกคน สร้างโอกาสในการเข้ารับบริการให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง โดยมีบทบาทหลัก 3 ด้านที่สำคัญคือ

1) **การบริการรับฝากเงินและให้บริการการออมเงินตามหลักชะรีอะฮ์** Tabung Haji ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ Wadi'ah Yad- Dhamanah (Savings With Guarantee หรือ การฝากโดยการรับประกันจากรัฐบาล) เป็นแนวคิดเรื่องการออมที่ผู้ฝากได้ฝากเงินไว้กับ Tabung Haji ซึ่งจะทำหน้าที่ดูแลเงินฝากดังกล่าว โดยมีการทำข้อสัญญาตกลงร่วมกันว่าผู้ฝากเงินให้ความยินยอมแก่ Tabung Haji ให้ใช้หรือยืมเงินเพื่อทำธุรกิจ

การลงทุนและกิจการอื่น ๆ โดยรัฐบาลจะรับประกันเงินฝาก ลักษณะการดำเนินกิจการจะแตกต่างจากสถาบันการเงินทั่วไปที่เป็นธนาคาร คือจะรับฝากเงินและนำเงินไปลงทุนเอง ไม่ปล่อยสินเชื่อเงินกู้ให้แก่สมาชิกหรือคนทั่วไป แต่นำไปลงทุนเหมือนกับธนาคาร นอกจากการออมเงินจะเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์แล้ว ผู้ฝากจะได้รับเงินปันผลในรูปของโบนัสประจำปี จากกำไรที่ Tabung Haji นำไปลงทุนโดยหักไว้สำหรับจ่ายเงินซะกาต 2.5% ส่วนที่เหลือได้รับการยกเว้นภาษีจากรัฐบาล นอกจากนั้นแล้ว Tabung Haji คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยการจัดโครงการความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) อีกหลายโครงการเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสังคม Tabung Haji จึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสถาบันการเงินอิสลามที่มีระบบการจัดการที่ดีเยี่ยมของประเทศมาเลเซียมีผู้ฝากเงินและยอดเงินฝากเพิ่มมากขึ้นทุกปีแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นจนกลายเป็นตัวเลือกอันดับแรกๆในการเก็บออมของชาวมุสลิมในมาเลเซียนอกจากธนาคาร ส่งผลให้มีจำนวนผู้ฝากเงินมากถึง 9.3 คน จำนวนเงินฝากมากกว่า 73,000 ล้านริงกิต ในปี ค.ศ. 2017 (Tabung Haji, 2018)

2) **ด้านการบริการกิจการฮัจย์ในมาเลเซียและที่นครมักกะห์** มีคณะกรรมการที่ปรึกษาฮัจย์ (TH-JAKIM) จำนวน 10 คน ที่ประกอบด้วยผู้รู้ทางศาสนาหรืออูลามาอ์ นักวิชาการที่มีความชำนาญด้านต่างๆ และผู้มีความรู้ด้านอิสลาม ทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินเกี่ยวกับประเด็นเรื่องฮัจย์ ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารของ Tabung Haji เกี่ยวกับประเด็นการทำฮัจย์ ให้การรับรองและการแก้ไขคู่มือการทำฮัจย์ที่ออกโดย Tabung Haji และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านฮัจย์ให้กับผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ชาวมาเลเซียที่เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่ประเทศซาอุดิอาราเบีย ด้านบุคลากรมีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนทั้งบุคลากรที่ประจำการในประเทศมาเลเซียและประเทศซาอุดิอาราเบีย โดยแบ่งออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ 1) ฝ่ายบริหารฮัจย์ (Hajj Management Division) มีหน้าที่จัดการและประสานงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์ 2) ฝ่ายปฏิบัติการภายในประเทศ (Domestic Operations Division) ทำหน้าที่ดำเนินการลงทะเบียน การจัดสรรหนังสือเดินทาง วีซ่าและการจัดเที่ยวบิน และการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมฮัจย์ในประเทศ 3) ฝ่ายแนะแนว (Guidance Division) ทำหน้าที่ให้คำแนะนำโดยผ่านหลักสูตรอบรมการประกอบพิธีฮัจย์แบบบูรณาการ เผยแพร่และแจกเอกสารคู่มือเกี่ยวกับฮัจย์สำหรับผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์นำไปใช้ และจัดทีมครูสอนศาสนา (อุสตาซ) เป็นผู้นำกลุ่มเพื่อนำผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ในการประกอบพิธีฮัจย์อย่างถูกต้องครบขั้นตอนตามหลักศาสนาอิสลาม 4)ฝ่ายวิจัยและพัฒนาฮัจย์ (Hajj Research and Development Division) ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนา (R&D) โดยจัดให้มีโครงการพัฒนาอื่นๆ ที่ดำเนินกิจกรรมภายใต้ Academy of Hajj นำไปสู่มาตรฐาน ISO 9001: 2008 5) ฝ่ายผู้ประกอบการฮัจย์ (Hajj Agency Division) ทำหน้าที่จัดให้มีการออกใบอนุญาตของ "Pengelola Jemaah Haji" (PjH) ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 27-36, TH Act 1995 ให้แก่บริษัทผู้ประกอบกิจการฮัจย์เอกชนและบังคับใช้อย่างเคร่งครัดเพื่อยกระดับความเป็นมืออาชีพของ PjH ในการประกอบกิจการฮัจย์ การบริหารจัดการโควต้าฮัจย์เนื่องจากประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิมนับถือศาสนาอิสลาม ได้รับการจัดสรรโควตาให้นำมุสลิมเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ จำนวน 30,200 คน ต่อปี Tabung Haji จึงได้นำแนวคิดเรื่อง "First-Come, First-Served" มาใช้กับระบบการลงทะเบียนฮัจย์ตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 เป็นต้นมา โดยผู้ที่ประสงค์จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ต้องฝากเงินและลงทะเบียนก่อนและเมื่อครบเงื่อนไขจะได้รับการคัดเลือกให้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ก่อนตามลำดับที่ได้ลงทะเบียนไว้ โดยมีเงื่อนไข ได้แก่ ลงทะเบียนได้เพียงบัญชีเดียว ต้องเป็นผู้ที่มีเงินฝากในบัญชีขั้นต่ำ 1,300 ริงกิต และไม่เคย

เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เงื่อนไขดังกล่าวเพื่อเป็นการให้โอกาสในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีผู้ประสงค์จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์จำนวนมากดังที่ผู้บริหารกองทุน Tabung Haji ได้กล่าวว่า

> *“ตามจำนวนผู้ประสงค์จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่ลงทะเบียนแล้วในระบบ ณ วันนี้ ต้องใช้เวลาถึง 20 ปีจึงจะได้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์หมด ซึ่งหมายความว่าผู้ที่เริ่มลงทะเบียนวันนี้ต้องรอคิว 20 ปี จึงจะได้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์”*

การจัดการบริการฮัจย์โดย Tabung Haji นั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและดำเนินการตลอดทั้งปี เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการจะราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การให้บริการในการลงทะเบียน และยกเลิกการลงทะเบียนมีความสะดวกรวดเร็ว โดยให้บริการผ่านเคาน์เตอร์ธนาคาร และเครื่อง ATM ของพันธมิตรทางธุรกิจของ Tabung Haji ขั้นตอนการจัดการฮัจย์นั้นครอบคลุมตั้งแต่ผู้ไปประกอบพิธีฮัจย์มีการเก็บออมเงิน จนกระทั้งพวกเขาเดินทางกลับประเทศหลังจากเสร็จสิ้นพิธีการฮัจย์ในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ราคาค่าฮัจย์ในปี 2018 สำหรับการไปครั้งแรกราคา 22,450 ริงกิต Tabung Haij อุดหนุนให้ 12,470 ริงกิต ผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์จ่ายเอง 9,980 ริงกิต ทั้งนี้ผู้ที่ลงทะเบียนและได้เป็นผู้ที่จะไปประกอบพิธีฮัจย์ในปีนั้น ๆ แล้วทางผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์สามารถเลือกใช้บริการได้ 2 วิธี คือ 1)เดินทางไปกับมูฮัซซาซะห์ที่ดำเนินการโดยTabung Haji 2)เดินทางไปกับบริษัทผู้ประกอบการฮัจย์เอกชนที่จดทะเบียนกับ Tabung Haji โดยผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่เลือกเดินทางไปกับบริษัทผู้ประกอบการฮัจย์เอกชนต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เป็นส่วนต่างเพิ่มเติม Tabung Haji จะส่งหนังสือและแจ้งตารางการบินไปยังผู้แสวงบุญทั้งหมด กรณีที่เลือกไปกับบริษัทเอกชนก็จะแจ้งหนังสือและตารางการบินผ่านบริษัทอกชนนั้นๆไป

3) ด้านการลงทุน Tabung Haji เป็นสถาบันการเงินอิสลามที่ปราศจากดอกเบี้ย เป็นไปตามหลักการอิสลามในสังกัดของรัฐบาล จัดอยู่ในกลุ่ม Government – linked investment companies (GLIC) หรือบริษัทการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล นอกเหนือจากการรับฝากเงินและการจัดการฮัจย์ ภารกิจสำคัญคือการลงทุนโดยนำเงินฝากของผู้ฝากเงินนำไปลงทุนตามหลักชะรีอะฮ์ เพื่อสร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืน Tabung Haij ลงทุนผ่านบริษัทโฮลดิ้งทางการเงินอิสลามคือ BIBM Holding Berhad (BHB) สามารถให้บริการทางการเงินแบบครบวงจรตั้งแต่ธนาคาร ตากาฟุล Sukuk หุ้น โบรคเกอร์ ทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตร ธุรกิจบริการ อุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ธุรกิจท่องเที่ยว อุตสาหกรรมไอที อุตสาหกรรมการเดินเรือน้ำมันและก๊าซ Tabung Haji ประกอบธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) โดยการเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมมาเลเซียนับตั้งแต่ก่อตั้งมากว่า 50 ปี ควบคู่ไปกับการพัฒนาของประเทศมาเลเซียบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น ในช่วงของการเกิดวิกฤติต้มยำกุ้งในปี ค.ศ. 1997 รัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้นไม่เข้าโครงการกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศหรือ IMF เพราะ Tabung Haji เป็นสถาบันการเงินหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจของมาเลเซียไว้ได้ ด้วยเงินกองทุนที่มีอยู่ โดยการปล่อยกู้ให้แก่รัฐบาล รัฐบาลจึงไม่จำเป็นต้องกู้เงินจากต่างประเทศแต่อย่างใด บทบาทด้านการพัฒนาสังคมมุ่งเน้นด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม และเพื่อส่งเสริมสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวมุสลิมในประเทศมาเลเซีย จากเงินซะกาตจำนวนมากที่เป็นไปตามกฎหมาย และงบประมาณอีกจำนวนมากที่มุ่งคืนกำไรสู่สังคมผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการด้านการศึกษา ด้านส่งเสริมสุขภาพ ด้านกีฬา และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสและความยั่งยืน

จากรูปแบบการบริหารจัดการฮัจย์ของประเทศมาเลเซีย โดยกองทุน Tabung Haji เมื่อนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกพบจุดแข็งและโอกาสที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนดังนี้

2.1 กองทุน Tabung Haji ของมาเลเซียมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการอันเนื่องมาจากปัจจัยของการกำหนดรูปแบบการบริหารงานที่เป็นอิสระ ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ การบริหารงานที่เป็นอิสระทำให้โครงสร้างการบริหารมีความชัดเจน สามารถสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะมาปฏิบัติงานอีกทั้งยัง มีพันธมิตรทางธุรกิจที่ให้การสนับสนุนด้านช่องทางการให้บริการที่หลากหลายส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการได้อย่างสะดวกสบายและครอบคลุมทั่วประเทศเป็นไปตามพันธกิจหลักเพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ให้ได้รับฮัจย์มับรุร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อริสรา ป้องกัน เรื่อง การบริหารจัดการที่ดีในการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การจัดการบริการสาธารณะที่มีการ บริหารจัดการที่ดี มาจากปัจจยัภายนอกคือ ชุมชนเข้มแข็ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการมีปราชญ์ในชุมชน และการมี ส่วนร่วมของประชาชนต่อภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วน ปัจจัยภายใน ได้แก่ ธรรมาภิบาลในองค์การ บริหารส่วนตำบล ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และการเมืองในท้องถิ่นที่ปราศจากความขัดแย้ง

2.2 กองทุนฮัจย์มีการดำเนินงานที่ครอบคลุมตั้งแต่การออมทรัพย์ของประชาชนที่มีความมุ่งหวังจะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ไปจนกระทั่งการบริหารงานการให้บริการฮัจย์กับประชาชน นอกจากนี้การให้บริการดังกล่าวยังนับได้ว่าเป็นการให้บริการพื้นฐานสำหรับประชาชน จึงได้รับการตอบรับและเข้าร่วมกองทุนจากประชาชน มีการให้บริการที่ครอบคลุมและได้รับการยอมรับจากประชาชนทำให้กองทุนสามารถกำหนดนโยบายในการให้บริการฮัจย์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลต่อการพัฒนาการให้บริการฮัจย์ที่ยั่งยืน จึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสถาบันการเงินอิสลามที่มีระบบการจัดการที่ดีเยี่ยมของประเทศมาเลเซียมีผู้ฝากเงินและยอดเงินฝากเพิ่มมากขึ้นทุกปีแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นจนกลายเป็นตัวเลือกอันดับแรกๆในการเก็บออมของชาวมุสลิมในมาเลเซียนอกจากธนาคาร ส่งผลให้มีจำนวนผู้ฝากเงินมากถึง 9.3 คน จำนวนเงินฝากมากกว่า 73,000 ล้านริงกิตในปี ค.ศ. 2017 (Tabung Haji, 2018)

2.3 ด้านการลงทุน ของทุน Tabung Haji พบปัจจัยที่เอื้อต่อความยั่งยืนคือใช้ระบบการเงินอิสลามในการบริหารจัดการกองทุน และพบความเข็มแข็งคือการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ดังเช่นที่ Habibah Yahaya และคณะ (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Tabung Haji Malaysia as a World Role Model of Islamic Management Institutions พบว่า Tabung Haji ในฐานะที่เป็นโมเดลการจัดการสถาบันการเงินอิสลามที่ประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียติหลายรางวัลเนื่องจากเป็นสถานบันการเงินที่ประสบความสำเร็จในด้านการลงทุนในหลายธุรกิจ เช่น การเงินอิสลาม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจไอที

อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซ ธุรกิจการให้บริการ และการเกษตรอุตสาหกรรม Tabung Haji ได้กลายเป็นโมเดลและเป็นไอคอนของโลกมุสลิมที่ได้รับการยอมรับว่ามีการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ก้าวหน้า โดยมีรากฐานจากคำสอนของศาสนาอิสลามเป็นพื้นฐานหลักในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mohd Shuhaimi Bin Hj. Ishak (2011) พบว่า Tabung haji ประสบความสำเร็จอย่างน่าอัศจรรย์ในการเป็นสถาบันการเงินอิสลามที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มีการส่งเสริมการออมสำหรับมุสลิมทั้งในเมืองและชนบท Tabung Haji ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าหลักคำสอนของอิสลามสามารถนำมาปรับใช้ในการก่อตั้งสถาบันการเงินอิสลามและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนได้ อีกทั้งประเทศมุสลิมอื่นๆ สามารถนำเป็นโมเดลได้ (Mohd Shuhaimi Bin Haji Ishak, 2011)

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 การบริการกิจการฮัจย์ ผ่านกองทุน Tabung haji เป็นรูปแบบที่น่าสนใจ เนื่องจากสามารถสร้างผลตอบแทนและนำมาช่วยเหลือผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ เป็นการแบ่งเบาภาระ และสร้างมาตรฐานการบริการที่ดี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารกิจการฮัจย์ในประเทศไทยเพื่อทำการเปรียบเทียบ และถอดบทเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการบริการกิจการฮัจย์ ต่อไป

บรรณานุกรม

Abdul Kadir. (1982). *Economic implications of Moslem pilgrimage from Malaysia*. Contemporary Southeast Asia. 4(1): pp. 59-75

Aiza Maslan@Baharudin. (2014). *Hajj and the Malayan Experience, 1860s* – 1941. Kemanusiaan Vol.21 No. 2, pp.79-98

Habibah Yahaya & others (2016). Tabung Haji Malaysia as a world role model of Islamic management institutions. *International Journal of Business and Management Invention*, V.5 issue 11; pp-44-55

M. Kamal Hassan (2011). *Voice of Islamic Moderation from the Malay World*. Perak, Emerging Markets Innovative Research. p.108

McDonnell, M.B. (1986). The conduct of Hajj from Malaysia and its socio-economic impact on Malay society: A descriptive and analytical study, 1860-1981. *PhD dissertation*; Columbia University

Mohammad Abdul Mannan.(1996). *Islamic Socioeconomic Institutions and Mobilization of Resources with special reference to hajj Management of Malaysia*. Islamic research and training institute Islamic development Bank, Research paper no. 40

Mohammad Redzuan Othman (2003). Menyahut Panggilan Kaabah: Sejarah Pemergian Orang Melayu Ke Tanah Suci. *Jurnal Usuluddin*, Bil 18 [2003] 175-198

Peter Riddell (1989). Earliest Quranic Exegetical Activity in the Malay-Speaking States. *Archipel*, No. 38, h. 110-111.

Roff, W.R. (1982). *Santation and Security: the imperial powers and the nineteenth century Hajj*. In Arabian Studies IV. London: Scorpion Communications

Syeikh Omar Basheer. (n.d.). *Buku catatan peribadi Syeikh Omar Basheer dengan merujuk terhadap rusuhan di Pulau Pinang pada (1867)*. Muzium Negeri Pulau Pinang, Pulau Pinang. Malaysia.

ออนไลน์

Tabung Haji. (2016). “Annual Report 2016” จาก https://cms-th.s3.amazonaws.com/Lembaga+Tabung+Haji+Annual+Report+2016.pdf

Tabung Haji (2018). “Zakat Payment” จาก https://www.tabunghaji.gov.my/en/corporate/corporate-information/5-year-data-statistic

Tabung Haji (2018). “Hajj Data & Statistic” จาก
https://www.tabunghaji.gov.my/index.php/en/hajj/general-info/hajj-data-statistic
Tabung Haji (2018). “Total number of depositors & deposit” จาก
https://www.tabunghaji.gov.my/en/savings/general-info/data-statistic
Tabung Haji (2018) “Organization Chart” จาก
https://www.tabunghaji.gov.my/index.php/en/corporate/organization-structure/organization-chart
Tabung Haji (2018) “About us” จาก
https://www.tabunghaji.gov.my/index.php/en/corporate/corporate-information/about-us
Tabung Haji (2018). “Penubuhan Lembaga Tabung Haji”
https://www.tabunghaji.gov.my/index.php/ms/korporat/maklumat-korporat/tentang-kami
World Economic Forum (2018) “the Global Competitiveness Index 4.0 2018 Rankings” จาก
http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/01Frontmatter/4.%20Rankings.pdf